

PETER NORRIS' LILLE HAVEKALENDER FOR SELVFORSYNERE

Min såkalender er baseret på, hvad jeg har dyrket i køkkenhaven i 2020. Hovedvægten er på forkultivering.

De allerfleste afgrøder forkultiveres bl.a. for at få en tidligere høst eller for at have udplantningsplanter parat, når et bed er blevet ledigt efter høst af en tidligere afgrøde. Her er erfaringer med afgrøders udviklings-tid og høsttidspunkt vigtige for at kunne planlægge, hvornår tingene skal sås. Såtidspunkterne i kalenderen er derfor bestemt af, fx hvilken afgrøde udplantningsplanterne skal efterfølge – og således kan kombinationer af

afgrøder i et bed have betydning for, hvornår de enkelte afgrøder skal sås og udplantes. De afgrøder, som sås direkte fylder ikke meget i kalenderen – man sår bare, når pladsen er ledig, og vejret er til det.

Såtidspunkterne kan sagtens svinge et par uger til begge sider. Vejret og valget af sorter kan spille en rolle for, hvornår de enkelte afgrøder skal sås og udplantes. Sommetider kan udplantningen trække ud så længe, at man må potte planterne om til større potter.

Rootmaster eller roottrainer?

Rootmaster er bedst til små frø, især til afgrøder, som skal multisås som fx løg, porrer, rødbeder mm. Roottrainer har en noget større jordvolumen og egner sig bedre til store frø, som er mere følsomme over for fugtig eller for iltfattig jord. Fx ærter, bønner og majs - min erfaring er, at disse dels spirer dårligere i rootmaster, og dels udvikler sig dårligere.

Den lille havekalender for selvforsynere	Januar			Februar			Marts			Noter
	Primo	Medio	Ultimo	Primo	Medio	Ultimo	Primo	Medio	Ultimo	
Chili sås i bakker										
Stenfrugt får kalk. Ligeså gør blommer, kirsebær, fersken og abrikos										
Hvidløgsbed får et drys mæg og træaske										
Ært sås roottrainer										Sort: 'Meteor'
Almindelig mild snackpeber sås i roottrainers										
Tomater, tidlige, sås i bakker										Sort: 'Bloody Butcher'. Udplantes under plastik eller i mistbænk i april
Rapini sås i pluggbox										Omplantes til små potter og udplantes i mistbænk sidst i marts/start april
Salat sås i pluggbox										Sorter: 'Little Gem' og 'Winter Gem'. Udplantes i mistbænk marts
Forårsløg sås i pluggbox										Udplantes sidst i marts
Løg sås i rootmaster										3-4 frø pr. celle
Kartofler forspires										
Radiser sås i pluggbox										Udplantes under plastik først i marts
Spinat sås i pluggbox										Udplantes tæt på friland, høstes som babyspinat
Rødbeder, tidlige, sås i rootmaster										Sort: 'Boltardy'. I rootmaster med 4-5 frø pr. celle. Udtyndes til max 4 spirede pr. celle. Udplantes som klump sidst i marts under plastik
Net lægges over hvidløg og overvintrende løg for at beskytte mod løgminérfluen										
Radiser sås i drivhus										
Blåbær beskæres										
Broccolini sås i bakker										Får passende størrelse til udplantning midt i april. Må ikke stå for varmt
Hindbær får bladkompost										
Tidlige kartoffelbede dækkes med plast										
Kartoffelbede får træaske										En håndfuld pr. m ²
Overvintrende løg får gødningsopløsning										
Overvintrende spinat får gødningsopløsning, så snart der viser sig lidt nyvækst										
Persille og diild sås indenfor i bakker										Ikke i pluggbox
Salat - næste hold salat sås i pluggbox										
Sommerblomkål sås i potter										Sort: 'Boris', 'Orkney' og 'Mayflower'
Tomater sås i bakker til drivhus										8. marts
Ærter sås i roottrainer										Sort: 'Twinkle'. Udplantes først i april under plastik
Bladselleri sås i pluggbox										Frø bades i 25° varmt vand i 25 minutter for at undgå smitte af selleribladplet. Sås i overfladen i pluggbox, skal næsten ikke dækkes. Ompottes to gange
Porrer sås i kasser med kompost i bunden										
Efterårshindbær klippes ned										
Aspargesbed får kalk										
Løgbed får træaske										En håndfuld pr. m ² for at tilføje kalk
Ærter, næste hold, sås på friland										Sort: 'Twinkle'

DEN LILLE HAVEKALENDER FOR SELVFORSYNERE	April			Maj			Juni			Noter
	Primo	Medio	Ultimo	Primo	Medio	Ultimo	Primo	Medio	Ultimo	
Basilikum sås i bakke										Udplantning i drivhus i maj
Kommende hvidløgsbed vandes med hvidlødspulver, når jordtemperaturen er 15-18°. Samtidig får næste års løg- og porrebede samme behandling.										Min erfaring er, at det forebygger angreb af hvidråd. Ca. 30. g. hvidløgsgranulat til 10 L vand pr. m ²
Løgbed får stempel										
Peberrod genplantes										
Rødbeder multisås i pluggbox eller rootmaster										Udplantes i maj mellem rækker med de tidligste majs
Frilandstomater sås										
Ærter sås på friland										En dobbeltrække. Sorter: 'Hurst Green Shaft', samtidig med at 1. hold 'Twinkle' udplantes
Agurker sås til udplantning i mistbænk										
Bønner, tidlige, sås i rootmaster eller roottrainers										Udplantning i mistbænk efter høst af overvintrende spinat, sort: 'Speedy'
Majs sås i roottrainers, 1. hold										Tidligste majs sås 15. april i roottrainers. Sort: 'Early Xtra', 'Earlibird' eller 'Swift'. Udplantes efter høst af spinat i første halvdel af maj, evt under plastik/fiberdug
Ærter sås på friland, 2. hold i dobbeltrække										
Persillerod sås direkte										Frøene udblødes i vand natten over for at fremme spiringen
Rosenkål sås i bakker										Sorter: 'Brenden' og 'Trafalgar' i små bakker, prikles senere ud i individuelle potter. Udplantes juni efter høst af overvintrende blomkål
Visne blade fjernes på jordbær										
Courgetter sås i potter										Flyttes til drivhus efter fremspiring. Udplantes på friland sidst i maj evt. under fiberdug
Rødbeder sås i pluggbox										Udplantes mellem næste hold majs
Lavendel klippes ned til 7-10 cm										Afklippet kværnes og bruges som jorddække
Efterårshindbær udtyndes										Udtyndes til ca. 10 pr. meter, når de er 30-40 cm høje
Ærter sås direkte										Sort: 'Grams høje'. 2 dobbeltrækker
Limplader hænges i blommetræ for at fange blommebladhveps										
Majs sås, 2. hold										Sort: 'Swift'. Udplantes efter overvintrede blomkål
Broccoli, næste hold sås i bakker										Sort: 'Blue Wind'. Udplantes i mistbænk i juni efter overvintrede broccoli, sort: 'Aquiles'
Rødkål og savoykål sås i bakker										Sorter: 'Red Flare', 'January King', 'Jade'. Udplantes juni efter overvintrede broccolini/broccoli
Hvidløgsbed grundvandes										Hvis jorden ikke er godt fugtig og bladene ikke er begyndt at gulne
Salat, næste hold sås i bakker										Udplantes efter overvintrede spidskål
Stangbønner, tidligste hold sås i roottrainers										Sort: 'Fasold'
Blomkål sås i bakker										Sort: 'Chinese Sweet Sprouting'. Udplantes efter tidlige ærter
Vintergulerødder sås										Fra ultimo maj til medio juni. Sort: 'Chantenay Red Cored'
Majs sås 3. hold										Ca. 3 uger efter 2. hold. Sort: 'Rising Sun'. Udplantes efter høst af tidlige kartofler
Kål sås i bakker										Sort: 'Minicole'. 15 styk udplantes i mistbænk efter ældste jordbær er ryddet
Broccoli sås i bakker										Sort: 'Purple Sprouting'. Udplantes efter høst af skalotter
Blomkål, sene, sås i bakker										Sorter: 'Nuage' og 'Autumn Giant' sås til høst nov-dec. Udplantes sidst i juli
Broccoli sås i pluggbox										Sorter: 'Waltham', 'Green Magic' og 'Green Sprouting' sås i pluggbox. Udplantes efter jordbær i juli
Figner knibes										Nye skud med figen knibes efter 4-5 blade
Overvintrende skalotter får hvileperiode efter høst										45 styk lægges i køleskab en måneds tid. Sættes juli i mistbænk efter bønner
Overvintrende blomkål sås i bakker										Sorter: 'Winter 3', 'Winter Aalsmeer' og 'Winter Medaillon', 4 stk af hver. Udplantes i august efter ærter
Rødbeder sås i pluggbox										Sorter: 'Alto' og 'Golden Burpees'. Udplantes efter kartoffel i juli
Majs sås i roottrainer, 4. og sidste hold										Sort: 'Damaun'. Ca. 10-15. juni i roottrainer. Udplantes juli efter hvidløg og mellem 2. års jordbær.
Stangbønner sås roottrainers										Sort: 'Cobra'. Ca 15.6. Udplantes ved 1. hold majs i yderrækkerne, 1 styk pr majsplante (som så bruges som klatrestativ)
Efterårsblomkål sås i bakker										Sort: 'Romanesco' og 'Boris'. Udplantes august efter sommerblomkål
Stangbønner sås										Sort: 'Cobra', ca. 29.6. Udplantes efter kartofler

DEN LILLE HAVEKALENDER FOR SELVFORSYNERE	Juli			August			September			Noter
	Primo	Medio	Ultimo	Primo	Medio	Ultimo	Primo	Medio	Ultimo	
Aspargesbed får kompost										
Efterårskartofler lægges, når der er plads										Fx efter høst af ærter og tidlige kartofler. Skimmelresistente sorter: 'Alouette' og 'Twister'
Peberrod nakkes										I starten af juli kan planterne »nakkes«, hvilket indebærer, at rodhalsen blotlægges og trækkes lidt op, hvorefter de kraftigste siderødder under topskuddet fjernes. Dette bør ske efter regnvej, når jorden er fugtig. Resultatet er en kraftigere rodstock, fordi planten tvinges til at optage næring gennem bundrødderne. Efter et sådant indgreb, der for en kortere periode sætter plantens vækst lidt tilbage, bør planten hyppes omhyggeligt.
Radicchio og Sugar Loaf (en endiviesalat) sås i bakker										Udplantes i mistbænk efter tidlige gulerødder
Bladselleri får gødningsvand										
Stangbønner sås i roottrainers										Sort: 'Fasold. Udplantes efter høst af løg
Ærter sås i roottrainers										Sort: 'Eddy' eller 'Terrain'. Udplantes efter at kartoffeltoppe er fjernet, mens knoldene bliver i jorden. Sås ad tre omgange fra ca. 10.7. med en uges mellemrum.
Salat sås i bakker til efterår og vinter										Sort: 'Winter Gem', sås 10. august
Spidskål sås i bakker										Sort: 'April' og 'Caraflex'. Sås ca. 10. august, omplantes til små potter, udplantes i mistbænk oktober
Spinat sås på friland										Frø forspires i køleskab, hvis jordtemperatur er for høj. Sort: 'Monnopa', 'Matador' og 'Giant Winter'
Kinesisk radise sås på friland										Sort: 'Red Meat'
Blomkål sås i bakker										Sort: 'Sapporo'. Udplantes efter 'Sprouting cauliflower' i oktober, giver høst april-maj
Løg sås til overvintring i rootmaster										Sort: 'Senshyu Yellow' og 'Sturon'. Sås 18. august i rootmaster, 3-4 frø pr. celle. Udplantes uden at udtynde sidst i oktober
Jordbær udplantes										Helst inden 15. august
Broccoli sås til overvintring på friland										Udplantes under dække oktober. Sort: 'Sibsey' (velegnet ifølge den engelske køkkenhaveguru Charles Dowding)
Forårsløg sås i rootmaster										Sort: 'Kaigaro'. Udplantes i drivhus november
Mizuna sås i potter										Sås ca 25. august. Kan senere udplantes i drivhus november
Overvintrende blomkål sås i bakker										Sort: 'Orkney'. Overvintret i drivhus i små potter, udplantes under dække i marts
Salat sås i pluggbox til overvintring og høst i løbet af vinteren										Sort: 'Winter Gem' til udplantning i drivhus. Sort: 'Grenoble Red' til overdækket friland efter høst af majs
Spinat sås på friland/pluggbox til overvintring										Sort: 'Monnopa', 'Giant Winter' og 'Matador.' Sås direkte, hvis der er ledig plads, ellers i pluggbox til senere udplantning i mistbænk og drivhus.
Vild rucola sås i bakker										Overvintret i potter i drivhus. Udplantes marts-april
Gule og misfarvede blade fjernes på selleri										For at forebygge selleribladplet
Vårsalat sås i pluggbox										Udplantes oktober efter sene ærter
Blade brækkes af rosenkål op til de øverste 10-15 cm										
Spidskål og broccoli sås i potter til overvintring										Broccolisorter: 'Aquila' og 'Stromboli'. Spidskålsorter: 'April' og 'Caraflex'
Purløg i potter										Potter stilles senere i drivhus og kan tages ind i løbet af vinteren.

DEN LILLE HAVEKALENDER FOR SELVFORSYNERE	Oktober			November			December			Noter
	Primo	Medio	Ultimo	Primo	Medio	Ultimo	Primo	Medio	Ultimo	
Overvintrende løg udplantes										Sort: 'Senshyu Yellow'. I løbet af oktober, når pladsen er ledig
Hvidløg plantes										Bedet holdes vandet de første tre uger for at fremme roddannelsen
Overvintrende kål tjekkes										Ompottes til større potter, hvis rødderne har nået bunden og begynder at fylde potten ud
Overvintrende ærter sås i mistbænk										Sort: 'Meteor'
Peberrod høstes										Rodstænglerne lægges i jord beskyttet mod frost af tør halm eller vintermåtte. De tykkeste rodstængler bruges i vinterens løb. De tynde lægges næste forår i april efter at sideskud og knopper er gnedet af. De lægges skråt i en rende med endeknoppen øverst i 10 cm's dybde
Skalotter lægges										
Lav såjord til brug for såninger i løbet af vinter og tidlig forår										Opbevares i poser eller spande, så den nemt kan tages ind i varmen
Overvintrende gulerod sås i mistbænk										Sort: fx 'Amsterdam Forcing' eller anden tidlig sort. Sås, når jordtemperaturen kommer under fem grader